

פרוטוקול מס' 142

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום שני, י"ז בחשוון התשנ"ח (17 בנובמבר 1997), שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה:

סאלח טריף - היו"ר
רפי אלול
בני אלון
מיכה גולדמן
עמנואל זיסמן
איתן כבל
ניסן סלומינסקי
סלב אלסאנע
נחמי בשארה
עבד-אלמאלכ דהאמשה
אחמד סעד
ואליד צאדק

מחמנים:

ניצב זאב אבן חן - מפקד מחוז מרכז, המשרד לביטחון פנים
נצ"מ צורי דוד - מפקד מרחב השפלה, המשרד לביטחון פנים
יואל לביא - ראש עיריית רמלה
חמו יצחק - עיריית רמלה
זליק רחנפלד - ועד שונת נוזה הדדים
יוסף ליבוביץ - ועד בית הספר "גני דן"
עדנן אלג'רושי - נציג השכונה
ג'רושי עבד אלקרים - נציג השכונה
אבי קבסה, סידן בוקובזה, אשר קמחי

מנהלת הוועדה: יפה שפירא

קצרנית: סיגל גורדון

סדר-היום: הסכסוך בשכונת ג'ואריש ברמלה.

הסכסוך בשכונת ג'ואריש ברמלה

הי"ר סאלח טריף:

בוקר טוב, אני פותח את ישיבת הוועדה בנושא הסכסוך בשכונת ג'ואריש ברמלה. יושב ראש ועדת החינוך של הכנסת, חבר הכנסת עמנואל זיסמן ביקש ממני לקיים ישיבה בהקדם לאור המצב הקשה בג'ואריש. אני יודע שיש התערבות של כמה חברי כנסת וראשי ערים, וועדת המעקב הערבית על מנת לנסות ולהרגיע את הרוחות ועל כן אני מברך אותם ולכן, זימנו את הדיון הזה באופן דחוף. אני מודה למפקד מחוז המרכז, ניצב זאב אבן-חן ולניצב משנה צורי דוד שהגיעו לישיבה.

בשבועות האחרונים עקבנו אחר המלחמה שמתחוללת בג'ואריש. קראנו שהיו קרוב ל- 28 הרוגים בג'ואריש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

23 הרוגים.

הי"ר סאלח טריף:

23 הרוגים, זה הרבה מאוד ויותר מדי. זאת מלחמה קשה.

זאב אבן-חן:

המספרים לא מדויקים, מיד נאמר לכם בכמה מדובר.

הי"ר סאלח טריף:

אנחנו ניזונים מהתקשורת, ואנחנו קוראים על ידי מעל גגות הבתים, טיל לאו. אני מבקש לשמוע ממפקד המחוז, מה המשטרה עושה בענין. זה מקרה חריג מאוד. לא נוכל להרשות לעצמנו הרגם בלב עיר בישראל. עוד קראנו על חומת ברלין המפרידה, אשר לא עזרה לטיל הלאו לחדור לשכנים. אבקש לשמוע מראש העיר, מדוע צריך תומה ואינך משקיע יותר בתשתיות או בתאורה חזקה יותר, בביוב וכו'.

אני מבקש לשמוע ממפקד המחוז, מה המשטרה עשתה עד עכשיו, מה היא מתכוונת לעשות לאור המצב הנוכחי, מדוע דבר כזה צריך להתרחש ואין לנו ישועה.

זאב אבן-חן:

מדובר ב- 20 אנשים שנהרגו משנת 1991 ולא במשך שנתיים. מדובר בסכסוך מורכב מאוד בהשוואה למקומות אחרים בארץ במגזר הערבי. הסכסוך הוא קשה וחריג בחומדתו. נוסיף לכך, שהסכסוך ממוקם בכפר ערבי שנמצא בעיר רמלה המוקפת בשכונות יהודיות. המקרה שאירע בשבוע שעבר - במסגרת המלחמות, טיל לאו שנורה לכוון אחת המשפחות, במקרה לא פגע ונכנס לתוך בית בשכונת היילות היהודיות ובדרך נס לא התפוצץ.

בשנים האחרונות, המשטרה פועלת בג'ואריש וביחוד בתקופה האחרונה. לאור מה שקורה בכפר, בתקופה האחרונה המשטרה הגבירה את פעולותיה. חלק מהפעילות היא פעילות משטרתית שהורה ואין לה שותפים בענין הזה. חלק מהפעילות אנו עושים ביחד עם גורמים אחרים שחשבנו כי הם צריכים להיות מעורבים בענין הזה והם: ראש העיר, חברי ועדת המעקב וכן תושבי השכונה, ואנשי הוועד שנמצאים עימנו בקשר.

באשר לפעילות המשטרתית, אנחנו משקיעים הרבה כוחות בכפר, הרבה מדי לסעמי, חה בא על חשבון דברים אחרים. מספר השוטרים כולל כוחות מג"ב שפועלים בכפר ולא רק בכפר כי זה סכסוך שמשפיע על העיר רמלה הם כ- 130 שוטרים ביממה חה המון.

הי"ר סאלח טריף:

כמה פיזית יושבים בג'זאריש?

זאב אבן-חן:

הרוב יושב בג'זאריש. כשישים שוטרים יושבים בתוך הכפר ולא יוצאים ממנו. לא אכנס לפרטים כיצד אנחנו מפעילים את האנשים, מכיוון שזה לא יהיה יעיל אם אספר את השיטות. אנחנו חושבים שאנו מטפלים בדרך הטובה ביותר שאנו מאמינים בה, אבל אתם צריכים להבין שמדובר בסכסוך שנמשך למעלה מעשרים שנה. כרגע, הוא בין שתי החמולות הללו, בעבר היו נסיונות סולחה שהחזיקו בחלקם מעמד ולאחר מספר חודשים התפוצצו. סכסוך שנמשך לאורך תקופה מאוד ארוכה, לא יכול להיפתר בזמן קצר.

בני אלון:

מה הרקע של הסכסוך?

זאב אבן-חן:

הוא התחיל על רקע של סחר בסמים.

עמנואל זיסמן:

התפקיד של המשטרה להחרים את כל הנשק. מדובר כאן במסגרת של אלפיים איש בגבולות מוגדרים, הרי הם לא פרוטים על כל מדינת ישראל. למה אתם לא מחרימים את הנשק? מדוע אתם לא נוקטים באמצעים משפטיים?

זאב אבן-חן:

כמיות הנשק שהחרמנו, אפשר לצייד יחידות שלמות. תפסנו כלי נשק רבים אבל עדיין בכפר יש נשק שבחלקו אנחנו מוצאים ובחלקו הגדול אנחנו לא מוצאים. יש נשק שלא מגיע רק מהכפר, ישנם סניפים לסכסוכים הללו.

הי"ר סאלח טריף:

האם עשיתם פשיטה על הכפר לאחר הירי וחיפשתם בית בית? האם כל השכונה נבדקה?

זאב אבן-חן:

ערכנו חיפושים רבים ואנחנו מתכוונים להמשיך בחיפושים. הקמנו מחסומים בכפר, אנחנו יושבים על גגות בתים.

ניסן סלומינסקי:

איך במדינת ישראל מגיעים נשקים ללא הגבלה, בכמיות כאלו, הכל סביב סמים. כיצד עובד העסק הזה? אין שליטה על מקורות הנשק?

זאב אבן-חן:

לצערי, כמיות הנשק שנמצאות בכפר הן גדולות. אמרתי שחלק אנחנו מוצאים וחלק גדול אנחנו לא מוצאים. צריך להבין, שאי אפשר לקחת את שכונת ג'זאריש ולצייד אותה כשכונה של עבריינים. חלק גדול מהתושבים שגרים בג'זאריש הם אנשים טובים. עשינו חיפושים רבים, נמשיך לעשות חיפושים, תנאי השטח קשים. במקרים רבים תפסנו אנשים בדרך לביצוע פעולות, כנראה מקרי רצח, עם כלי הנשק ביד, תוך סיכון שוטרים. אני מאמין שלולא פעילות המשטרה, המצב לצערי הרב, היה גרוע יותר. המצב לא מעורר אבל ללא פעילות המשטרה המצב היה הרבה יותר גרוע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

העניינים מראים על אוחלת יד של המשטרה.

עזמי בשארה:

סוחרי סמים צריכים לשבת בבית הסוהר.

זאב אבן-חן:

מפקד המרחב ציין שיש עשרים עצורים.

כיוון שאנחנו חושבים שהמאמצים לעשות סולחה, לא יצליחו והם כבר נכשלו, חשבנו על כיוון הפרדה של אחת המשפחות. דיברנו איתם על כך ועירבנו את חברי ועדת המעקב.

רפי אלול:

הרמתם ידיים? אי אפשר לעשות סולחה?

זאב אבן-חן:

חבר הכנסת רפי אלול, לא הרמנו ידיים, ואנחנו גם לא אלה שעושים את הסולחה. אנחנו יכולים לגרום לכך שאנשים המעורים בענין ובעלי מעמד במגזר הערבי יגרמו לסולחה בין המשפחות. מי שהתייאש והגיע למסקנה שהמצב לא ניתן לפתרון הם המשפחות.

עמנואל זיסמן:

המצב הוא מצב חירום, מה המשטרה עושה מעבר לפעילות השגרתית?

זאב אבן-חן:

אנחנו עושים הרבה יותר ממה שאתם חושבים. אני אומר לכם כמפקד המחוז, שהפעילות בג'זאריש היא פעילות חריגה ולא שגרתית של כוחות משטרה. הפעילות חריגה גם מבחינת הדרכים שבה היא נעשית. כמות הכוחות בשטח גדולה מאוד. בנוסף לפעילות, ערבנו את חברי ועדת המעקב והצענו את הכיוון של הפרדת שתי המשפחות, משפחת קראג'ה היא משפחה קטנה יותר. אנחנו כמשטרה לא יכולים לדרוש ממישהו לעזוב את ביתו. אנחנו לא חושבים שזה פתרון כל כך טוב, אבל, זה פתרון הכי פחות גרוע. השר לביטחון פנים, אביגדור קהלני, ושר התשתיות הלאומית, אריאל שרון, מעורבים בענין. פנינו לשר שרון בנושא פתרונות הקרקע.

היר"ר סאלח טריף:

יש לנו הרשום שהמשטרה לא עושה מספיק כדי לקחת את כלי הנשק מהאנשים, לבצע מעצרים ומעקבים, אם שכונה במרחק של 50 קילומטר מירושלים מחזיקה כלי נשק ויודה אחד על השני. לדעתי, בפעילות פשוטה, אפשר לבצע יותר. מדוע קשה לסגור את השטח, לבצע פשיטה ולהחרים את כלי הנשק?

צורי זוד:

בראש ובראשונה ברצוני להתנצל שנהרגו 20 איש. אני מרגיש כאילו אנחנו הרגנו את האנשים, זאת תחושתני. המשטרה בג'זאריש עושה הרבה מעבר למה שמשטרה יכולה להקצות כוחות למקום כל-כך קטן. לדעתי, מתעסקים כאן בשולי. השאלה לגבי האמצעים, יש כאן מוטיבציה של המשפחות שתבוענה במסורת של נקמת דם ממזמן. כבר שכתו למה התחיל הסכסוך. שישה ההרוגים האחרונים הם אנשים טובים מאוד, אנשי עבודה, ילדים שנמכו את הכפר בגיל 3 - לא נמצאים 15 שנה בכפר, והמחזת השיג אותם בתל-אביב. המוטיבציה היא הנקודה שבה אנחנו צריכים להילחם. אף אחד בחדר הזה לא מקצועי כמוני בתחום כלי הנשק, חיפושים. צריך לזכור שאנחנו לא בשטחים.

זאב אבן-חן:

צורי דוד היה מפקד הימ"מ לפני שהגיע למרחב.

ניסן סלומינסקי:

מה זאת אומרת, אנחנו לא בשטחים?

דוד צורי:

בתקנות ההגנה לשעת חירום, בשטחים אפשר לעשות צווים מינהליים, מעצרי מנע וכד'. אני יודע מי רצח את ההרוגים האחרונים. אני יודע מי עשה את הרציחות, אבל אני לא יכול להביא לכך ראיות מכיוון שיש כאן קשר שתיקה בין כל המשפחות. בכל המקרים האחרונים, הנפגעים היו עדי ראייה שהיו בתוך המכונית שלידה נרצח האדם. הם לא יספרו מי ירה. בחור ממשפחת ג'רושי ניצל ממות פעמיים, ישב ליד הנרצח, ראה מי ירה, אבל הוא לא יאמר לנו מי ירה. כניל במשפחת קראג'ה, הם לא יעידו אחד כנגד השני. למה? כי מבחינתם זה לא גברי, הם חייבים לגמור את הענין לבד. הנושא הזה הפך לבעיה קשה מאוד.

עמנואל זיסמן:

איך פותרים את הבעיה? אתה אחראי על הסדר והחוק. האם אתה מממש את כל האמצעים שבידך? האם יש פתרון? אם אתה אומר שאין פתרון, חייבים למצוא פתרון. לפי דברך משתמע, שהמצב ימשך לנצח נצחים.

דוד צורי:

מבלי להכנס לפוליטיקה, האמירה שאנחנו מדימים ידיים כביכול, והנסיון שלנו לפתור את הסכסוך דרך הפרדה בין המשפחות, משולה לדוגמה, להסכם שלום עם אחת המדינות, ונשאל את השאלה: האם הרמנו ידיים בעובדה שלא מצליחים להכריע אחד את השני עד מוות? זה בערך המצב שקורה בכפר. אנחנו מנסים לראות בכלים לא שגרתיים כיצד פותרים את הבעיה. אנחנו עושים חיפושים, תפסנו אנשים עם נשק, הבאנו אותם לבית משפט אך לאחר יום, אדם שנתפס עם נשק ביד, שוחרר למעצר בית. בדרך מקרה, באותו לילה היה רצח, יומיים לאחר מכן היה רצח נוסף. ערכתי מבצעים, תצפיות ודברים נוספים שאני לא רוצה להכנס אליהם בהיבט המבצעי, עד שלאחר חודש וחצי הצלחנו להביא את האדם הזה שוב למעצר והיום הוא יושב עד תום ההליכים. אנחנו מתמודדים בכלים מאוד מוגבלים מבחינת החוק כי אנחנו פועלים דק על פי החוק ולא ממשאלות הלב.

על מנת לעבור בית בית, צריך צווים לכך. 90% מהאנשים הם אנשים טובים. אנחנו חושבים שהפורום הנכבד שכאן צריך להירתם אלינו.

עמנואל זיסמן:

אין כמוני שמגן על המשטרה. אבל, אם נשלים עם המצב היום בג'ואריש, המצב יחזור במקומות אחרים. מאחר ואני יודע מה משקיעים אבות העיר רמלה, בתחום החינוך, בתחום החברתי ובתחומים אחרים, הבעיה בעיקר משטרית, לא מפני שאני מפחית מן המאמץ שאתם משקיעים, אני מכיר את המאמץ שאתם משקיעים. אומר לנו מפקד המרחב, יש לנו בעיה עם צווים. יש בעיות נוספות שאני יודע אותם. לדעתי מסיבות מסויימות, אתם נרתעים לממש את היכולת ולנקוט בכל האמצעים כדי להסדיר חוק וסדר.

אתם מופקדים על סדר וחוק. בג'ואריש, אין סדר וחוק וזה משליך על כל רמלה. אני מכיר אנשים השרויים בפרח. לא יכול להיות משטר של פרח במדינת ישראל. אני יודע שאתם עושים כמיטב יכולתכם, אבל, אם מסיבות חוקיות ומשפטיות ואחרות, יש דברים שיכולים להקל על המצב או להפחית את המצב הבלתי חוקי ששורר שם, אנחנו צריכים לבצע מה שאפשר. צריך למצוא דרכים אחרות לפתרון הבעיה. עשינו סדר בקרית ארבע, אני יודע שזה שונה, אבל יש אולי אמצעים שלא נקטתם בהם.

ואל"ד צדק:

צריך לספל בבעיה מהשורש. אני שמח שהנושא נידון בוועדת הפנים. לפיתוח ולשירותים יש השלכות על המצב הנוכחי. אני חושב שהמצב מסובך, עצוב מאוד זה מבייש אותי כעירי וכאדם, שאנשים שגרו יחד עשרות שנים, נלחמים אחד בשני. צריך להיות פתרון לא שגרתי. אני חושב שהמשטרה צריכה להזדעק יותר ויש אפשרות לעשות יותר. אני מקווה שוועדת המעקב תצליח להביא רגיעה בשטח.

יואל לביא:

אני רוצה להודות לחברי הכנסת המשתתפים בדיון. מדי פעם אני מחמן לוועדות, ולראשונה אני רואה ועדה בהרכב מלא. זאת אומרת, שהנושא כנראה חשוב. שנית, אני לא רוצה להיות ציני ולענות על השאלה, מדוע המשטרה לא מגיעה לבתים - מכיוון שאין לה תשתיות דרכים להוביל לבתים. אני לא חושב שיש קשר לוגי בין המאבק שמתרחש עכשיו בין שתי חמולות עם פרץ כזה של שפיכות דמים. המטרה היום, לנסות ולראות, כיצד מקרבים בין חמולת ג'רושי לבין חמולת קראג'ה, על מנת שמדחף הדמים יפסק.

היו"ר טאלח טריף:

אני מתרעם על המצב, מדוע כל הדרכים וכל הצמתים בארץ מזורים בתאורה בגלל סיבות ביטחון, יש צורך שגם כאן תהיה תאורה חזקה ורצינית.

יואל לביא:

אדוני היושב ראש, אני מצרף את קולי לתרעומת שלך. גם אני רוצה תשתית, כבישים, בשכונת ג'ואריש. אבל לא זאת הסוגיה שדנים בה. אני מוכן לעבוד לדיון, מדוע אין מערכת כבישים, מדרכות ותוספת תאורה בג'ואריש. אני מבקש שבסיכום הישיבה תהיה בקשה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה לתקציב פיתוח לנושא ג'ואריש.

היו"ר טאלח טריף:

אין תקציב פיתוח לעירייה?

יואל לביא:

מאז שאני ראש עיר, שמונה מליון שקל הושקעו בג'ואריש. אני יכול למנות פריט אחר פריט כל גן משחקים, גן ילדים, מגרש משחקים ומרפאה לבריאות המשפחה שהוספנו לג'ואריש. אגב, המרפאה לבריאות המשפחה, בניגוד לדעתי, חשבתי שאת השירותים של המרפאה לבריאות המשפחה, ערבים ויהודים, צריכים לקבל באותו מקום ובאותה המרפאה, אך סגן שר הבריאות הקודם אמר: אני רוצה שהנשים מתוך הכפר לא תצאנה לקבל סיפול במרפאה לבריאות המשפחה בתוך העיר רמלה ועיריית רמלה השתתפה בשליש מההוצאות.

עיריית רמלה השקיעה בג'ואריש שמונה מליון שקל, ולעומת זאת, אתה יודע כמה קיבלנו החזר הכנסות כתקבולי הכנסה מארנונה? זה לא עומד בפרופורציה.

בני אלון:

יש לך הצעה לפתרון הבעיה שבשביליה אנחנו נמצאים כאן?

יואל לביא:

אנחנו לא מתעסקים היום במנהיגות של עדנן אלג'רושי, אלא, צעירים ממנו תפסו את השליטה במאבק הזה. קולות של אנשים מבוגרים ומתונים לא יכולים להשתלט כי נשברה כאן מסורת. נוצרה בעיה של תדמית בין שתי חמולות שלכאורה, כיצד קרה שחמולה קטנה כמו קראג'ה פוגעת בחמולה גדולה כמו אלג'רושי, שהיא הרוב בכפר.

נהרגו אנשים חפים מכל פשע, לא היה להם ענין במאבק הזה חוה גרם לכך, שאי אפשר לעבוד על זה בשתיקה. אני מצטרף לקולו של חבר הכנסת זיטמן, שנים אנחנו מתריעים בפני המשטרה על כך, שלא יכול להיות שלא יגזירו את ג'ואריש כבעיה רצינית מזדככת מאלמנטים רבים, שהיה צריך לספל בה. לדעתי, חייבים בערים המעורבות להקים יחידות משטרה, שמתמחות בטיפול בדבריים הקטנים של יהודים וערבים. קל מאוד היום לומר לכולנו, זה מאבק בין שתי חמולות ערביות. יש גם חיכוכים שלא באים לידי ביטוי ואינני רוצה להעלות אותם עכשיו כי אני רוצה שמרחץ הדמים הנוכחי יגמר. יש בעיות נוספות, צריך יחידות משטרה יחודיות לערים מעורבות כדי לספל במגוון היחודי של הבעיות בערים האלה.

כל מה שיכולה לעשות ועדת הפנים ואיכות הסביבה על מנת לשפר את איכות החיים בג'ואריש ובגן חק"ל, אני רוצה שתעשו את המאמץ. יחד עם זאת, אני מבקש למקד את הענין, באיך פותרים היום את הבעיה של אלג'רושי - קראג'ה. זה לא מפריע רק להם, זה מפריע לסביבה הקרובה בג'ואריש, זה מפריע מאוד לתושבי רמלה, ואי אפשר שהמצב ימשך.

הי"ד סאלח טריף:

החומה עזרת לביטחון השכנים?

יואל לביא:

החומה נועדה לדברים שגרתיים, שלא יגנבו ולא יילקחו דברים. יש חיכוכים על רקע זה, אבל אני לא רוצה עכשיו להכנס לדברים האחרים, מכיוון שהנושא היום חשוב בעשרות דרגות של חשיבות מאשר להתדיין על גניבה של שולחן פיקניק מחצר בית ב"גני דך" או ב"יפה נוף".

רפי אלול:

סיירתי לא פעם אחת במקום וברצוני שנערוך אבחנה ברורה מאוד. יש מאבק קשה בין שתי כנופיות סמים. אי אפשר לומר שכל מי שגר בג'ואריש הוא סוחר סמים. צריך לעשות אבחנה ברורה, יש הרבה אנשים, וחלק מהנרצחים הם אנשים חפים מפשע, שלא התעסקו בסמים. אני לא מאמין שאפשר לצאת היום מכאן, בהחלטה ברורה - נפתרה הבעיה. מה שאפשר להחליט כאן: אם המשטרה אומרת שהיא צריכה חוק כלשהו על מנת לעשות סדר במקום, אנחנו לרשותה וכאן המקום שהוועדה תתערב. תושבי רמלה שגרים מסביב לשכונה היו אצלי, והם מחפשים דרך לעזוב את העיר. יש פגיעה גדולה בדימוי העיר, פגיעה בתושבים שגרים בג'ואריש ונטישה של אנשים שגרים בשכונה. הייתי שמח, לו שתי החמולות היו יושבים ומנסים להגיע לפתרון הבעיה.

זליק רחנפלד:

אני יושב ראש הוועד של שכונת "גני דך" ואני מייצג חמש מאות משפחות. אני מבקש להעביר לידיעתכם, אנחנו חיים בצל הפחד כאילו שאנו חיים בקו התפר. לעיתים קרובות מתנהל קרב יריות. לא מדובר ביריות אקדח, מדובר ביריות מנשק אוטומטי כבד, מ"גים. קיבלתי מאנשי הכפר מידע שיש טילי לאו, התרעתי בפני המשטרה, לא התייחסו אלי וצחקו לי בפנים. אני מבקש להביא לידיעתך שהטיפול המשטרתי כושל. כאשר התלוננתי בפני תחנת המשטרה על יריות במשך 45 דקות, הייתי נענה, אם אתה רוצה להתלונן, תגיע לתחנת המשטרה. יאמר לזכות שני המפקדים הנוכחים, שמאז שהגיעו יש תזוזה. יחד עם זאת, אני מבקש תוצאות. הדירות מוצעות למכירה במחירי שפל ואין קונים. ילדים מסתובבים בתוך השכונה בפחד. מרדת החשיכה, איש לא יוצא החוצה. יש לי הרגשה שאני גר בדרום לבנון. אם היו יורים כדור אחד ליד ביתו של השר קהלני, זה לא היה קורה, מזמן היו מגיעים לפתרונות. אנחנו רוצים לישון בשקט. כאשר החשיכה מגיעה, ילדי לא חוזרים הביתה, הם נשארים בתל-אביב, הם פוחדים לחזור בחושך. רבותיי, אנחנו מדברים על מרחק רבע שעה מתל-אביב, זה לא מארג' עיון. מארג' עיון שקט ואצלנו לא. איפה שר המשטרה? איפה שר הפנים? מדוע הם לא מגיעים ורואים מה מתרחש? במשך שנה וחצי אני נלחם, אף אחד לא מגיע לכפר לעשות סדר. 90% מתושבי הכפר הם עורכי דין, רופאים, אנשים טובים. מגיע לנו לישון בשקט. שירותי בצבא, אני משלם מיסים ומגיע לי לישון בשקט. ילדינו לא מסוגלים ללמוד ולא מסוגלים להתרכז בלימודים.

עדנן אלג'רושי:

אני מבקש להסתייג מההתבטאויות. ג'ואריש זה לא ג'ונגל. בג'ואריש יש אוכלוסיה טובה, משכילה, ישרה והגונה. הבעיה בג'ואריש שיש חבורות של פושעים אלימים שאין כמותם במדינה. זה אספסוף קטן אך לצערינו הוא השולט באזור. אני גר במקום ואני רואה את כוחות המשטרה. הרכב שהסיע עובדים והחזירם ממקום העבודה, לא הותקף בג'ואריש, הוא הותקף ב- א.ס.לוי, עורך ראשי בעיר ומלה. אם כך, אנחנו צריכים לבקש מהמשטרה שתפזר אלפי שוטרים בכל הערים. אנחנו כואבים את המצב יחד עם תושבי "גני דן". אני מתבייש במצב הנוכחי בכפר שלי, ועצוב לי שילדים ב"גני דן" לא מגיעים לבתי הספר. אבל, גם בג'ואריש, רופאים לא יכולים להגיע למרפאות שלהם, סטודנטים הפסידו את שנת הלימודים ויושבים בבתיים ותלמידים לא יוצאים לבית הספר. אתה יוצא מהבית, אין לך מושג מה יקרה. היום הגעתי לכנסת עם רכב משטרה.

בני אלון:

איפה המנהיגות הרוחנית שאומרת: די לגאולת דם, די עם המנטליות הזאת?

מיכה גולדמן:

זאת אותה מנהיגות שהסיתה כנגד רצח רבין, המנהיגות היהודית.

זליק רחנפלד:

אין כאן ענין פוליטי, מדובר כאן בפשע, בסחר בסמים.

עדנן אלג'רושי:

הנושא של מנהיגות רוחנית לא משחק תפקיד. הפושעים כשהתקיפו טרמיט ובה עובדים תמימים שחזרו מהעבודה, הם התכוונו להכניס את האנשים הטובים ואת המשפחות לתוך הקלחת. זה מכוזן. המצב בג'ואריש גרוע, וגרוע יותר מפחד. למשטרה בג'ואריש יש כוחות גדולים. על כל אדם בג'ואריש יש אולי שני שוטרים, משמר הגבול וי"מ.

לגבי פתרונות: בנושא של סולחות מי כמוני מנוסה. הסולחות הם כמו כוסות רוח למת. לפני שנה יזמתי סולחה בג'ואריש, הבאתי את כל המשפחות שנפגעו על מנת לשכוח את העבר ולהתחיל בחיים חדשים. שלושה חודשים לאחר הסולחה, נפגע בחור שהיה בדרכו ללימודי משפטים. מי שנפגע בג'ואריש הם הסטודנטים, בעלי המשפחות אבל לא הפושעים. אין שליטה על הפושעים.

נושא הפרדה בין החמולות הוא הפתרון היחיד האפשרי. תנו לי מקום חלופי ואני יוצא מג'ואריש. אי אפשר להמשיך בהרג הזה. אף אחד מהתושבים לא בסוח. תנו לי מקום ואני עוזב. כל חבר כנסת ערבי שרוצה לעמוד בענין, ראשית שילמד את הבעיה ואחר כך יתבטא. אני אומר זאת מכיוון שחבר כנסת ערבי מכובד אמר, שנעשה סולחה בין אנשים. במקרה שלנו, סולחה לא באה בחשבון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

אנחנו מבינים שמדובר כאן בשתי חבורות של פושעים השולטות בשטח והמשטרה מפגינה אהדת יד. המשטרה חייבת לספל בכנופיות אלה כפי שהחוק מסמיך אותה ונותן לה. לאחר הטיפול במושעים שבידם הכוח ובידם הנשק, רק אז אפשר יהיה לעשות סולחה. סולחה היא הדרך הנכונה שיכולה להביא לאנשים מנוחה נפשית, הרגשה שהכל חוסל. ראשית לכל, צריך לחסל את האלימות בשטח. אני לא בטוח שהציאה מג'ואריש היא הפתרון. בלי סולחה ובלי הרגשה של שקט נפשי, הענינים לא יגמרו, המדינה כל כך קטנה, ואנשים יוכלו להגיע לכל מקום כל עוד לא תהיה סולחה והתפייסות. להוציא שכונה או כפר שלם ממקום מגוריו, זה לא הפתרון. צריך לשלב את שני הגורמים:

א. להילחם בפשע, למגר אותו, לשים לכך קץ. להבין שיש חוק במדינת ישראל, יש משטרה ויש אנשים שיכולים להשליט סדר.

ב. התפייסות וסולחה, על מנת להעלות את הדברים על דרך המלך.

מיכה גולדמן:

יש שלושה דברים שצריך להתמקד בהם. תפקידם של מפקד המחוז ובוודאי של מפקד המרחב צריכה להיות התמקדות של המשטרה כמשטרה. עברנו דברים דומים לפני מספר שנים. שכחנו את האירועים ברחוב הרצל בתל-אביב, מלחמת הכנופיות על בסיס של מאבק כוחניות בשטח. אני אומר, זאת מלחמה שהולכים איתה ואי אפשר לנסות לתת לה פתרון של יומיים-שלושה. אי אפשר לרדף כוחות יומיים-שלושה, התהליך יקח לפחות שנה-שנתיים.

זליק רחנפלד:

לא נחזיק מעמד אפילו חצי שנה.

מיכה גולדמן:

אם אנחנו רוצים להביא לניכוי מהשודש, צריך להעמיד אמצעים ולעשות שתי פעולות במקביל. צריך להכריז על האזור הזה, כאזור מועדף, כאזור חירום. אם רוצים לעשות פעולה צריך להעמיד כוחות ולהתמודד עם בעית הפשע במקום. מצד שני, העיריה צריכה להכנס עם תקציבים מיוחדים כדי לסגור את הפערים של שתי השכונות. יש בעיות קשות אמיתיות.

דוד צורי:

בעודנו מדברים על התהליכים הללו, נרצח מישהו. הלוחמה בפשיעה היא נהדרת, המלחמה בסמים נמשכת חמישים שנה, היא גם תמשך עוד חמישים שנה. עצם הנוכחות שלנו כאן, לא קיבלתי הארה שלא ידעתי אותה קודם, שעליי להילחם בפשיעה בכל מקום ובמיוחד בג'ואריש. אנחנו עושים זאת. מדברים כאן על בעיה בוערת.

בשבוע שעבר הגיעה אליי פניה ממשפחת אלג'רושי, אותה פניה הגיעה גם ממשפחת קראג'ה, הם ביקשו ממני מכתב לדיקן האוניברסיטה על מנת שיוחזר להם תשלום שכר הלימוד מכיוון שהם לא יכולים להגיע לאוניברסיטה. הצעתי להם לגוד במעונות, אך הם פוחדים שיודדו אותם לשם.

לפני שש שנים התחילו הרציחות על דקע סחר בסמים. העסק הזה מזמן נשכח. במעגל היורים היום ובמעגל הנהרגים - אין אנשים רעים וטובים.

בני אלון:

מדברין משתמע, לא מדובר בשתי חבורות של פושעים אלא בתרבות של גאולת דם.

דוד צורי:

אם רוצים לעסוק בארכיאולוגיה, היסטוריה, אפשר לשאול, למה זה התחיל. כרגע, בנקודת זמן, כל אחד הוא בר מוות, וכל אחד גם יכול להרוג. הדם שזועק מהאזמה הביא למצב שכל אחד מבני המשפחות יכול למות בכל מקום. בגלל זה, הם לא רוצים לשלוח את הילדים ללמוד והם לא רוצים לצאת מהכפר.

החברים מהדרום של חבר הכנסת שלב אלטאנע עזרו לנו מאוד בניסיון לפשר בין המשפחות ולהביא לסולחה. בעודם מדברים נרצח אדם בתל-אביב, בעודם מדברים נרצח אדם נוסף בכפר. חד משמעית, הסולחה לא תושג כאן. אם נצא ונאמר, המשטרה תילחם בפשיעה ותמגר את הסמים ואת הפשיעה, אין בעיה, אנחנו נמשיך בעבודה שלנו. זומנו לכאן כדי לנסות למצוא פתרון. כולנו כואבים את המצב. משפחת קראג'ה מוכנה להתפנות מהכפר. הם בעצמם אומרים, אין פתרון אחר. משפחת קראג'ה מוכנה מרצון להתפנות מהכפר. לדעתי, זה הפתרון היחיד שיכול להיות. לפני כחודש לצערי המצב היה שונה, לא היתה תובענה של המצב הזה, והם אמרו שהם רוצים להגיע לסולחה. סולחה לא תתקיים. לדעתי, משפחת קראג'ה צריכה להתפנות מהמקום.

צריך לראות בפתרון שני שלבים: האחד, מידי, למצוא מקום חלופי, זמני, שאנשים יוכלו להשתכן בו. שנית, פתרון לסווח הרחוק ובנושא זה עירבנו את הרשויות של מינהל מקרקעי ישראל יחד עם השר שרון, המוכנים לתת אלטרנטיבה. חשוב להדגיש, שהמשפחה רוצה בזה. זה מרצון, אין כאן סרנספור. אסור לערב את הפוליטיקה בענין.

זאב אבן-חן:

צריך למקד את הדיון בעיקרו. מכיוון שמדובר במצב שבו אנשים נפגעים בכל מקום, ברמלה, בתל-אביב, הדרך הכי פחות גרועה היא להפריד בין שתי המשפחות. דבר זה יתרום להרגעה וגם אז תישאר לנו עבודה דבה. לא מדובר בפתרון בכפיה. אי אפשר להכריח מישהו לעזוב את ביתו. אם אחת המשפחות מסכימה לעזוב את הכפר, אם אנחנו רוצים לצאת מהדיון עם תוצאות, עם פתרונות, כולנו צריכים להתגייס למאמץ על מנת לפתור את הבעיה ולסייע לאחת המשפחות לעזוב את המקום.

אנחנו לא נפגעים מהביקורת שלכם, מי שמסתכל על התוצאה, בחלק מהדברים אתם צודקים. בואו נתמקד בענין.

מיכה גולדמן:

זו צווי נתן הבהרה ברורה שסותרת את הדברים שנאמרו בשלושה הימים האחרונים. גם כלי התקשורת נתנו לנו להבין שהמאבק על בסיס של פשע ומלחמה מי ישלוח בסחר בסמים. כוונדה, תפקידנו לתת את הגיבוי המקסימלי לאנשי המקצוע שרוצים להתמודד ולהעלות את הבעיה התקציבית והאמיתית של ריכוז מאמץ בכוח. כמו שיש ריכוז מאמץ להעלות 3,000 שוטרים לירושלים בימי שישי, כך גם מפקד המחוז ומפקד המרחב צריכים לקבל את האמצעים להתמודד עם אותן נקודות התורפה.

גם אם יש החלטה שהמשפחה עוזבת, אנחנו יודעים שלא מספיק רצון מצד אחד. אנחנו צריכים לסמן את מי שרוצה לקלוט אותם. זאת בעיה גדולה. אנחנו יודעים שתל-אביב רוצה לפנות את כל הפושעים שלה לבת-ים, בת-ים רוצה לפנות את הפושעים שלה לראשון לציון, ואנחנו יודעים שכל עיר נלחמת לא לקלוט את הפושעים של העיר השניה. אני יודע שגם אם נמצא את הנוסחה והנוסחה קיימת, אני יודע שהשר אריאל שרון מוכן להעמיד שטחים באמצעות המינהל על מנת לקלוט אותם. אבל כפר קאסם, שזאת אחת ההצעות, אני לא בטוח שהם ירצו לקלוט את החמולה. היא כבר אומרת שהיא לא מוכנה. לכן אני מבקש מחברי, חברי הכנסת הערבים, הבעיה היא לא בין יהודים לערבים, פושעים לא מכירים צבע, לא מין ולא דת. סייבה הצליחה להדביק את יהודי נתניה ואת יהודי כפר סבא בפשע.

צריך להתמודד עם שתי בעיות: האחת, אמצעים למשטרה כדי שלמשטרה תהיה יכולת להתמודד. שנית, לעזור לסמן שטח על מנת לקלוט את הצעת המשטרה. בלי זה, לא נצליח להגיע לפתרון טוב יותר.

אחמד סעד:

ארבע ראשי רשויות שחשבו שהם יצטרכו לקלוט את חמולת ג'זאריש, נכחו אתמול בישיבה. דובר על האופציות האפשריות ומפקד המרחב הביא הצעה לפתרון דחוף על מנת שמרחץ הדמים יפסק והוא אמר שחמולת קראג'ה מוכנה להתפנות מג'זאריש. מצד אחד, זה יהיה תקדים מסוכן. יש לנו כנופיות של פשע בעכו וגם במקומות אחרים.

הצעתו של השר אריאל שרון לפתרון הבעיה היתה לתת קרקע. כל ארבע ראשי הרשויות סירבו לקלוט את משפחת קראג'ה. הצעתנו היתה להקים ועדת מעקב על מנת לפתור את הבעיה בהקדם. ביקשנו לקיים ישיבה עם השר אריאל שרון ועם השר אביגדור קהלני על מנת ללבן הצעה לפתרון הבעיה. אנחנו רוצים לאחיינו בג'זאריש שלום ושקט. רוב האוכלוסייה בג'זאריש היא אוכלוסייה טובה.

יוסף ליבוביץ:

שלחתי פקס לשר לביטחון פנים, אביגדור קהלני והתרעתי בפני הבעיות. מי שהיה צריך להיות שם ביום היריות על ילדינו, לא היה. ביטחון ילדינו מעורער. אני מדבר בשם בית ספרינו וגם בשם בית הספר בג'זאריש. כמו ילדינו, גם ילדי ג'זאריש חוטפים את היריות. המשוואה לפשע בג'זאריש היא סמים. למי יש נשק? מי שמתמש בסמים יש לו נשק. השר לביטחון פנים, אביגדור קהלני, צריך לתת פתרון מידי. מפקד המחוז ומפקד המרחב עושים מעל ומעבר אך לא מספיק. מהיכן הנשק? כל יום נרצח אדם אחר. ילדינו, 370 תלמידים חיים בצל הפחד. המצב לא יכול להימשך. אני מבקש מהשר לביטחון פנים שייקצה כוחות נוספים לשוטרים ויגיע לפתרון מידי.

סלב אלטאנע:

אני מכיר שנים את הישוב ג'ואריש. לא הוקצו משאבים לפיתוח הישוב, לאחר מכן הגיעו מלחמות הסמים. היום, כאשר יש רצח, זה הופך להיות נקמת דם. גם סוחרי הסמים מעורבים בכך אך גם המשפחה שבנה נפגע מעורבת בכך מכיוון שזה מעורר בהם כעס ונקמה. השאלה שנשאלת, איך אפשר להפסיק את השרשרת הזאת? היה לנו ניסיון קודם, לנסות ולהגיע להפסקת אש למשך עשרה ימים בלבד. התחלנו עם הצעדים הראשוניים כדי למצוא פתרון. אך תוך כדי שיחות, עוד באותו יום מיישהו נרצח. איך אפשר לפתור את הבעיה? הפתרון הוא לא מהיום להיום. אי אפשר להביא אנשים ולזרוק אותם לדחוב. צריך להכין תשתית והכנות לקראת ההעברה. בפרק הזמן שדנים על מקום המגורים, צריך לחשוב, מה ניתן לעשות על מנת ששני הצדדים ישתכנעו שצריך להפסיק עם הנקמה ולתת הזדמנות למצוא פתרון.

צריך לקבל הסכמה מנציגי שתי המשפחות. מאחר ומשפחת קראג'ה היא המשפחה הקטנה, הם אמרו שהם מוכנים לעזוב את המקום. צריך להכין להם מקום מגורים, תנאים. צריך למצוא פתרון קבע, אך את הפתרון אי אפשר למצוא מהרגע להרגע.

בתוך שבוע אחד נרצחו שני אנשים, זה מראה כי מי ששולט בשטח הם סוחרי הסמים, סוחרי הנשק. למשטרה צריכה להיות מדיניות מגובשת להתמודד עם בעיות כאלה. המצב הזה יכול לחזור בכל מקום אחר. אי אפשר שהפתרון יהיה עזיבה.

סירן בוקובזה:

אני בן 30 ואני תושב רמלה. גדלתי בשכונה מעורבת של ערבים ויהודים. חיינו עם ערבים ושיחקנו עימם יחד בצורה חברית ביותר. היום, הבעיה בכל רמלה. הנוער שרואה מה שקורה בג'ואריש ורואה שאנשים מחזיקים נשק חופשי ויורה בצורה חופשית, הוא מחכה אותם. המצב יכול להיות גרוע יותר, מסורף מג'ואריש יכול לומר, אני אפתור את הבעיה על ידי כך שאהרוג מאתיים, אעשה טבח כדי לפתור את נקמת הדם. אחר כך יהיה מאוחד מדי להתעורר. יכול להיות מצב של יאוש ואחד מהם יעשה טבח גדול. חשוב לפתור את הבעיה עכשיו ומיד. צריך להכריז על מצב חירום ולאסוף את כלי הנשק שברשותם. צריך לפתור את הבעיה של רמלה מהשרוש.

בני אלון:

למשטרה אין זיקה פוליטית לשום כיוון. התושבים היהודים שסובלים רוצים לעזוב את רמלה, אבל זה לא יהיה הוגן, זה יהיה סמסום. זה לא יהיה הוגן כלפי מדינת ישראל חה מהלך נורא. אני לא רוצה שמשפחת קראג'ה תקבל ישוב חדש. מגיע להם ישוב בגלל שהם שוחתים אחד את השני? מדאיג אותי שהפתרון יקח שנה וחצי. צריכה להיות מעורבות רצינית של המשטרה ויש לומר להם, שאף משפחה לא מקבלת פרס, ואף אחד לא מוכן שבכל מקום שיהיו מלחמות של גאולת דם, נקים ישוב חדש. צריך לומר דברים ברורים, הפתרון נכון ואין פתרון אחר, אבל הפתרון צריך להיות דרסטי ולומר את הדברים כך: אף אחת מהמשפחות לא תרוויח מזה ותהיה הגלייה. יש להחליט על מקום ולהפעיל זאת מיד. אני דורש מחברי כנסת ערביים שיש להם השפעה, שאם צריך להטיל זאת על מקום אחר שיטילו על מקום אחר. אי אפשר להמתין.

לסיכום, צריכה להיות הנהגה וההנהגה צריכה לעזור למשטרה. צריך למצוא את הכלים החוקיים, את היכולת המנהיגותית להגלות את משפחת קראג'ה מידית, ולהסביר לשתי המשפחות, שאף אחד לא מקבל פרס.

היור טאלח טריף:

אני מודה לכולם שהגיעו, התרשמנו מאוד מהדברים שאמרתם. זה הדיון הראשון שלנו בנושא. לרוב חברי הוועדה יש תחושה שהמשטרה יכולה לעשות הרבה יותר, גם מבחינת תפיסת הנשק, יש הרבה מה לעשות בענין זה. נפנה לשר לביטחון פנים, ונבקש שהמשטרה תנסה לפעול בייתר עוצמה, בייתר כוח. אנחנו מבקשים שתפעילו כוח להחריס את הנשק ולעשות סדר.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה יחד עם המשטרה ועם חברי הכנסת הערביים תבוא לשכונת ג'ואריש למרות לוח הזמנים הצפוף ותסייד בשכונה כדי לשמוע ולראות מה קורה בשטח.

בנוסף לזאת, נפנה לשר לתשתיות לאומיות, אריאל שרון, שהוא גם יושב ראש ועדת שרים לענייני בדואים, נפנה אליו בפתרון הבעיה ונבקש ממנו שייתן מקום. נצטרך את הסיוע הזה כדי להעביר את משפחת קראג'ה למקום אחר ולאחר מכן נתחיל בנושאים האחרים כמו מסורת, סולחות שאולי ההפרדה תוכל לסייע בכך.

לסיכום:

- א. נפנה למשטרה להפעיל יותר עוצמה וכוח על מנת להשליט סדר.
- ב. נבקש ישיבה עם השר אריאל שרון כדי לקדם את מתן השטח. גם גבעה בחדת יכולה לתת פתרון לעניין.
- ג. הוועדה תסייר במקום יחד עם המשטרה, משרד הפנים, ראש העיר, כדי לראות מה קורה בשטח.

אני מודה לכל חברי הכנסת שהשתתפו בישיבה וכן לאורחים שהגיעו עד הלום. אנחנו כואבים את הצרות וננסה לעזור כמיטב היכולת.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11:40.